

5. **Сергеев В.И.** Терминологические аспекты понятия «устойчивости» цепей поставок в фокусе логистической интеграции / В.И. Сергеев, Е.А. Дорофеева / – Логистика и управление цепями поставок – 2010 – №3 (38) – 12-18С.

6. **Саркизов С.В.** Формирование международных логистических систем предприятиями России в условиях глобализации мировой экономики. Монография / С.В. Саркизов. – М.: Анкил, 2007. – 264с.

7. Supply Chain Resilience 2011 by The Business Continuity Institute– 47р. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.bcipartnership.com/supplychainform.html>

8. Сайт ради з логістичного менеджменту США. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.clm.org

9. Економіка логістичних систем: Монографія/ М. Василевський, І. Білик, О. Дейнега та інші. За науковою ред. Є. Крикавського та С. Кубова – Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2008 – 596с.

10. Корпоративні структури в національній інноваційній системі України/ За ред. д-ра екон.наук Л.І. Федулової. – К.: вид-во УкрІНТЕІ, 2007 – 812с.

Стаття надійшла: 22.11.2013 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Горелов Д.О.

УДК 330.341:351.811.111

JEL O18

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕРЕЖІ АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ

Дмитрієв І.А., докт. екон. наук, професор

Бурмака М.М., канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. Перспективи розвитку мережі автомобільних доріг загального користування базуються на вирішенні відповідних наявних проблем. Аналізуючи проблеми розвитку вітчизняної дорожньої мережі встановлено відсутність їх комплексного дослідження - вони визначалися у різні періоди часу і розглядалися лише в контексті проблем транспортно-дорожнього комплексу, транспортної стратегії та дорожнього господарства як господарської галузі. У статті здійснений аналіз сучасного стану мережі автомобільних доріг загального користування за структурою, забезпеченістю в розрахунку на 1000 км² території та на 1000 мешканців, транспортно-експлуатаційним станом, сервісною інфраструктурою, кількістю дорожньо-транспортних пригод. За результатами проведеного аналізу представлений ієрархічний взаємозв'язок встановлених проблем розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування за наступними класифікаційними ознаками: умови та чинники, що стримують ефективний розвиток мережі автомобільних доріг (проблеми - недостатнє фінансування робіт, невідповідність нормативно-правової бази та нормативно-технічної документації міжнародним стандартам, низька якість дорожніх робіт); невідповідність європейським вимогам (проблеми - низька щільність автодоріг, невисока якість і недостатність дорожнього сервісу та інформаційного забезпечення водіїв, незадовільний транспортно-експлуатаційний стан); наслідки незадовільного стану мережі автомобільних доріг (проблеми - недостатній рівень задоволення потреб користувачів автотранспортної інфраструктури, низький рівень безпеки дорожнього руху). Перспективи розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування спрямовані на вирішення встановлених проблем у відповідній послідовності.

Ключові слова: автомобільні дороги, сучасний стан, перспективи, розвиток, проблеми, інтеграція, європейська транспортна мережа.

Постановка проблеми. Мережа автомобільних доріг - одна із складових єдиної транспортної системи України, що задовольняє потреби суспільства в пасажирських та вантажних перевезеннях автомобільним транспортом. Інтеграція України у світове господарство, розширення торговельно-економічних зв'язків з країнами близького та дальнього зарубіжжя, подальший розвиток галузей еко-

номіки, незадовільний транспортно-експлуатаційний стан переважної більшості автомобільних доріг призводить до необхідності розвитку вітчизняної дорожньої мережі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Перспективи розвитку мережі автомобільних доріг загального користування базуються на вирішенні наявних проблем транспортно-дорожнього комплексу. Проблема (др.-греч. τροβλήμα) - у широкому значенні складне теоретичне або практичне питання, що вимагає вивчення, вирішення; у науці - суперечлива ситуація, що виступає у вигляді протилежних позицій у поясненні яких-небудь явищ, об'єктів, процесів і потребуючої адекватної теорії для її вирішення [1].

Згідно до Концепції розвитку транспортно-дорожнього комплексу України до 2015 року і подальший період [2], Концепції Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013 - 2018 роки [3], Транспортної стратегії України на період до 2020 року [4], Транспортної політики України та її наближення до норм Європейського Союзу (ЄС) [5], розвиток автомобільних доріг загального використання повинен здійснюватися в напрямку їх інтеграції до Європейської транспортної мережі, що спрямована на приведення стану доріг до відповідних міжнародних вимог. В цих нормативних документах зазначаються наступні проблеми розвитку автомобільних доріг, а саме:

- недостатній ступінь використання геополітичного положення України та можливостей її транспортних комунікацій для міжнародного транзиту вантажів територією України [2, 4];
- незадовільний транспортно-експлуатаційний стан автодоріг [2-4];
- невідповідність технічних стандартів автомобільних доріг України стандартам ЄС за якістю та ваговими навантаженнями [5];
- незадовільний рівень безпеки дорожнього руху [4, 5];
- відставання розвитку автомобільних доріг загального користування від темпів автомобілізації країни [4, 5];
- низький рівень сервісного обслуговування користувачів [4];
- недостатній обсяг фінансування та інвестицій у розбудову доріг і розвиток галузі [3, 5].

Дослідженням стану, проблем та перспектив розвитку транспортної інфраструктури України присвячені роботи вітчизняних науковців, зокрема, В.О. Галушко [6], Н.В. Кудрицької [7], В.П. Мікловда [8], А.М. Новікова [9], Ю.Є. Пащенко [10], С. Пирожкова [11], Д.К. Прейгера [12], Я.В. Шевчука [13], І.Р. Юхновського [14] та ін., які неодноразово відзначали незадовільний транспортно-експлуатаційний стан автомобільних доріг.

Окрім цієї першочергової проблеми Н.В. Кудрицька [7], Ю.Є. Пащенко [10], Д.К. Прейгер [12], розглядаючи мережу автомобільних доріг України в контексті транспортно-дорожнього комплексу, акцентують свою увагу на транспортну перевантаженість окремих ділянок автомобільних магістралей, низьку щільність автомобільних доріг з твердим покриттям та високу транспорту аварійність.

В свою чергу В.П. Мікловда [8] та Я.В. Шевчук [13] до ключових проблем інтеграції мережі автомобільних доріг України до європейської транспортної системи відносять невідповідність технічних стандартів доріг України стандартам ЄС за якістю та ваговими навантаженнями, незадовільний рівень безпеки дорожнього руху та недостатній обсяг інвестиції у розбудову доріг і розвиток галузі.

На думку В.О. Галушко [6] основними проблемами дорожньої галузі є недостатнє фінансування галузі та проблеми якості будівництва доріг й відповідного контролю дорожніх робіт.

З точки зору І.Р. Юхновського [14] проблемами розвитку мережі автомобільних доріг, які використовуються для міжнародних перевезень, є: невідповідність українських нормативно-правових актів міжнародним; поганий технічний стан і невідповідність міжнародним стандартам автомобільних доріг, мостових споруд, тунелів та пунктів пропуску через державний кордон; несприятлива кримінальна обстановка на дорогах; низька якість та недостатність дорожнього сервісу; брак комплексного, в тому числі інформаційного, обслуговування.

В результаті аналізу вищенаведеної інформації можна зазначити, що проблеми розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування були встановлені у різні періоди часу і розглядалися лише в контексті проблем транспортно-дорожнього комплексу, транспортної стратегії та дорожнього господарства як господарської галузі, тому їх комплексне дослідження на сьогоднішній день відсутнє. Вищевказані проблеми розвитку мережі автомобільних доріг потребують детального вивчення, відповідають широкому трактуванню цього поняття та не відносяться до наукових проблем.

Також необхідно зауважити, що специфічною особливістю подібних досліджень є їх кон'юнктурний характер, постійна зміна інформації стосовно поточного стану мережі автомобільних доріг, що потребує в обов'язковому оновленні вихідних даних.

Невирішені складові загальної проблеми. Для того, щоб зробити Україну привабливою для іноземних перевізників та покращити якість руху по мережі автомобільних доріг вітчизняних користувачів, необхідно створити правові, економічні, технічні, організаційно-технологічні, екологічні умови, максимально наближені до європейських. Розробка відповідних заходів повинна базуватися на вирішенні всього комплексу сучасних проблем, які стають перешкодою в процесі розвитку мережі автомобільних доріг загального користування.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасного стану мережі автомобільних доріг України загального користування та визначення перспектив її розвитку, які базуються на встановленні й вирішенні наявних проблем автодорожнього комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення сучасних проблем та перспектив розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування першочергово необхідно здійснити характеристику та аналіз її поточного стану у порівнянні з даними європейських автомагістралей.

Відповідно до бюлетеня Державного агентства автомобільних доріг України „Протяжність і характеристика автомобільних доріг загального користування на 01.01.2013 року” [15] та інформаційних даних Державної служби статистики України [16] довжина автомобільних доріг загального користування складає 169693,9 км. На рисунку 1 представлена структура автомобільних доріг загального користування на 01.01.2013 року.

Аналізуючи наведені статистичні дані (рисунок 1) можна зазначити, що в структурі доріг загального користування переважають дороги місцевого значення (148367,3 км; 87,43%). Найбільш розповсюдженими є районні та обласні автомобільні дороги протяжність яких складає 121496 км (71,6%).

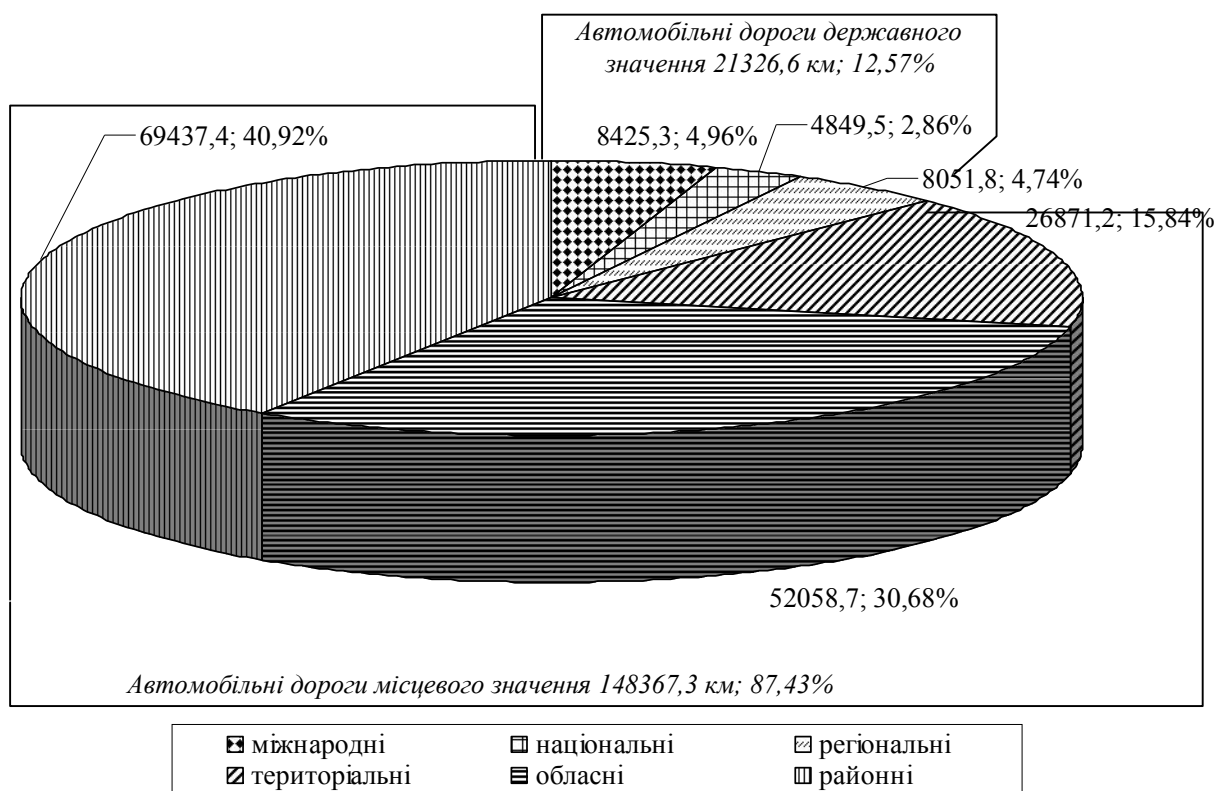

Рисунок 1 - Структура автомобільних доріг загального користування на 01.01.2013 року, км; %

За забезпеченістю дорогами в розрахунку на 1000 км² території та на 1000 мешканців, Україна посідає одне з останніх місць серед європейських країн (рисунок 2).

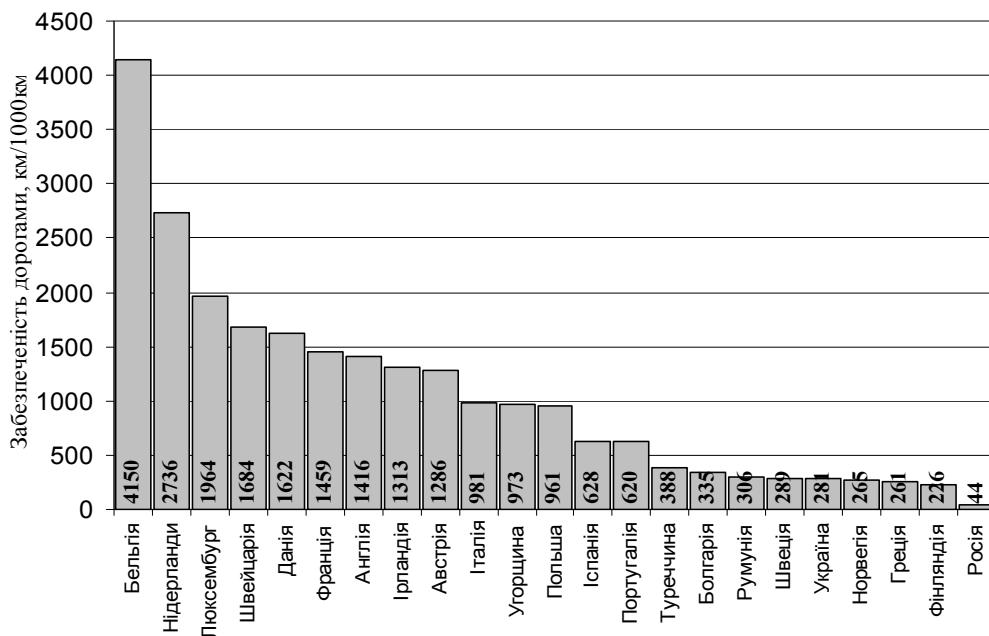

Рисунок 2 - Забезпеченість автомобільними дорогами в розрахунку на 1000 км² території та на 1000 мешканців країни

При цьому треба зазначити, що існуючий низький рівень забезпеченості автомобільних доріг України загального користування практично не змінюється вже достатньо тривалий час, у зв'язку з дуже малими обсягами будівництва нових доріг. Так, за останні десять років було побудовано лише 1460 км автомобільних доріг загального користування [17].

Найбільшу частку мережі автомобільних доріг загального користування, згідно даних бюлетеня Державного агентства автомобільних доріг України „Протяжність і характеристика автомобільних доріг загального користування на 01.01.2013 року” [15], складають дороги IV категорії (62,44%). Однак тільки дороги I категорії за своїми технічними характеристиками наближені до європейських норм [18], але на сьогоднішній день частка таких доріг в Україні дорівнює лише 1,67%.

Через низький технічний рівень мережі автомобільних доріг, невідповідність параметрів доріг інтенсивності дорожнього руху та складу рухомого парку, перевантаження окремих ділянок доріг, середня швидкість руху на дорогах складає 30-40 км/год, що у два рази нижче за європейські показники [19].

Існуюча мережа автомобільних доріг характеризується незадовільним транспортно-експлуатаційним станом. Відповідно до інформації Державного агентства автомобільних доріг України (Укравтодор), на даний час термінового ремонту потребують близько 80% мережі автошляхів, капітального ремонту та перебудови – понад 60% автодорожніх мостів, рівень зношеності дорожніх споруд складає 43,7%. За останні п'ять років було відремонтовано менше 50 тис.км доріг загального користування, а для суттєвого покращення транспортно-експлуатаційний стану автомобільних доріг щорічно необхідно здійснювати ремонт близько 40 тис.км [17].

Таким чином, існуюча мережа автомобільних доріг характеризується великим ступенем фізичного та морального зношення. В першу чергу, це пов'язано зі значним підвищенням інтенсивності руху транспортних засобів, їх фактичної маси, осьового навантаження. По-друге – незначними обсягами робіт з ремонту та утримання доріг. Дорожнє господарство за останні роки отримує фінансування на необхідне оновлення експлуатаційного стану доріг і мостів лише на рівні 20-30% від загальної потреби [17].

Не менш суттєвим чинником незадовільного транспортно-експлуатаційного стану доріг є низька якість будівельних і ремонтних робіт, головними причинами якої є: недотримання виробничих технологій, невідповідність сучасним вимогам значної кількості матеріалів, незадовільний рівень технічного оснащення дорожніх робіт, низький рівень кваліфікації і відповідальності будівельників доріг.

Існуюча сервісна інфраструктура на автомобільних дорогах України загального користування за своїми архітектурно-будівельними характеристиками, оснащенням, переліком і якістю пропонованих послуг не відповідає сучасним вимогам [5]. Особливо на відрізках між населеними пунктами відчувається брак станцій техобслуговування, пунктів зв'язку і медичної допомоги, транспортних стоянок під охороною. На дорогах країни ведеться відносно активно будівництво лише двох об'єктів дорожнього сервісу – автозаправних станцій та кафе. Недостатня увагу приділяється інформаційному забезпеченню водіїв про: наявну мережу автомобільних доріг державного значення та паралельних маршрутів з доріг місцевого значення; реальний стан проїзду по дорозі, наявності «критичних ситуацій»; місце положення пунктів медичної допомоги, майданчиків відпочинку, автозаправних станцій, пунктів технічного обслуговування та інших об'єктів дорожнього сервісу.

Наслідком незадовільного стану дорожніх умов є велика кількість дорожньо-транспортних пригод (ДТП), які щороку скоюються на автомобільних дорогах України в котрих гинуть тисячі людей. Основними причинами ДТП, що виникають через дорожні умови є: конструктивні дефекти дороги; слизьке та нерівне покриття; відсутність огорожі, розмітки проїзної частини, тротуарів, пішохідних доріжок; недостатня ширина і незадовільний стан узбіч; відсутність знаків в необхідних місцях; неналежне утримання доріг, в тому числі в зимовий період; недостатнє освітлення; загородження проїзної частини внаслідок відсутності кишень для зупинок; звуження проїзної частини дорожніми машинами й будівельними матеріалами та інше. Відповідно до статистичних даних Управління Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України [19] розподіл причин виникнення ДТП наступний:

- через помилкові дії людини 60-70%;
- через незадовільний стан доріг та невідповідність дорожніх умов характеру руху 20-30%;
- через технічні несправності автомобіля 10-15%.

Порівняно з країнами Європи, транспортна система України характеризується незадовільним станом безпеки руху, високим рівнем смертності через аварії та дорожньо-транспортний травматизм, що підтверджується статистичними даними за 2012 рік, які представлені на рисунку 3 [17].

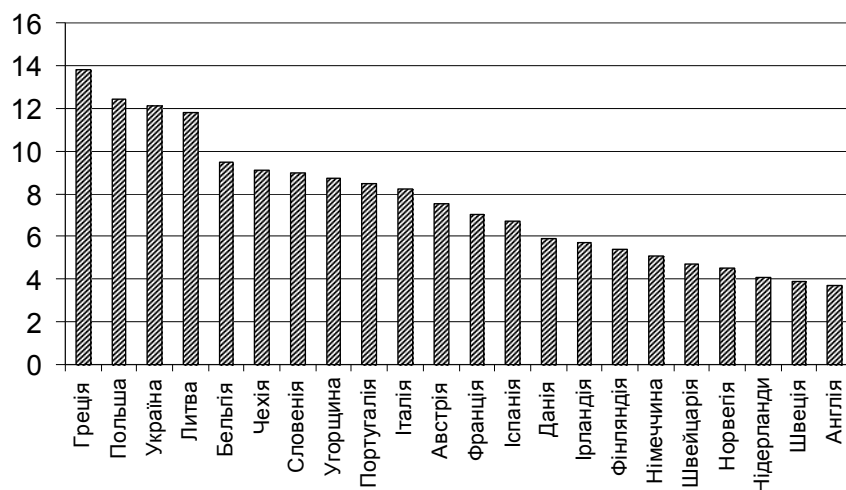

Рисунок 3 - Чисельність загиблих на 100 тис. населення за 2012 рік

Таким чином, можна констатувати, що вищезазначені невідповідності мережі автомобільних доріг України загального користування вимогам європейської транспортної системи існують вже достатньо тривалий час, але і зараз вони не втратили своєї актуальності.

В першу чергу це пов'язано з тим, що переважна більшість розроблених заходів спрямованих на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, в тому числі й законодавчо затверджених (наприклад, у Постанові Кабінету Міністрів України „Про затвердження Державної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2007-2011 роки [20]) не були реалізовані. Також необхідно зазначити, що на сьогоднішній день відсутня уніфікація законодавчої системи регулювання діяльності транспорту України, в тому числі й автотранспортної інфраструктури, зі законодавчими нормами та правилами ЄС. Гармонізація законодавства здійснюється шляхом реалізації поло-

жень Угоди про партнерство та співробітництво, яка набула чинності в березні 1998 року та відповідно до Наказу Міністерства транспорту та зв'язку України „Про затвердження Рекомендацій „Зasad адаптації транспортного законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 18 лютого 2006 року № 153 [21], однак переважна більшість задекларованих нормативно-правових актів не були затверджені.

Починаючи з 2010 року, в рамках підготовки до Євро-2012, в результаті підвищення рівня фінансування дорожнього господарства, збільшення обсягів дорожніх робіт, розробки нових законодавчих і нормативних документів, що регламентують розвиток мережі автомобільних доріг загального користування та її наближення до європейських вимог, намітився прогрес у вирішенні вищевказаних проблем, але загальний стан автомобільних доріг на сьогоднішній день все ще залишається незадовільним.

Для визначення перспектив розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування, необхідно здійснити групування визначених проблем та встановити їх взаємозв'язок, що дозволить сформувати відповідну науково-обґрунтовану систему заходів та розробити концепцію розвитку дорожнього господарства.

Групування проблем розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування та встановлення їх взаємозв'язку здійснимо за трьома класифікаційними ознаками:

- 1) умови та чинники, що стримують ефективний розвиток мережі автомобільних доріг;
- 2) невідповідність мережі автомобільних доріг європейським вимогам;
- 3) наслідки незадовільного стану мережі автомобільних доріг.

На рисунку 4 представлений ієрархічний взаємозв'язок встановлених проблем розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування у відповідності з класифікаційними ознаками.

Найбільш вагомими та першочерговими проблемами розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування є проблеми за першою класифікаційною ознакою (перший ієрархічний рівень), а саме:

- недостатнє фінансування робіт з будівництва, реконструкції, ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг та об'єктів дорожнього сервісу;
- невідповідність нормативно-правової бази та нормативно-технічної документації з питань будівництва, ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, технічних умов виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг суб'єктами господарювання у сфері автодорожнього комплексу, галузевих стандартів, а також контроль за їх дотриманням міжнародним стандартам;
- низька якість дорожніх робіт у порівнянні з європейськими вимогами.

Вирішення цих проблем створює передумови розв'язання проблем за другою класифікаційною ознакою (другий ієрархічний рівень). В свою чергу вирішення проблем другого рівня призведе до значного нівелювання проблем за третьою класифікаційною ознакою (третій ієрархічний рівень).

Такі вищезазначені проблеми, як недостатній ступінь використання геополітичного положення України та можливостей її транспортних комунікацій для міжнародного транзиту вантажів територією України [2, 4], відставання розвитку автомобільних доріг загального користування від темпів автомобі-

лізації країни [4, 5] знайшли своє відображення у проблемах другого рівня ієрархічної структури (рисунк 4). Підвищення щільності автомобільних доріг, їх транспортно-експлуатаційного стану, якості дорожнього сервісу та інформаційного забезпечення водіїв призведе до збільшення інтенсивності руху, міжнародного транзиту вантажів територією України та нівелювання відставання розвитку автомобільних доріг від темпів автомобілізації країни.

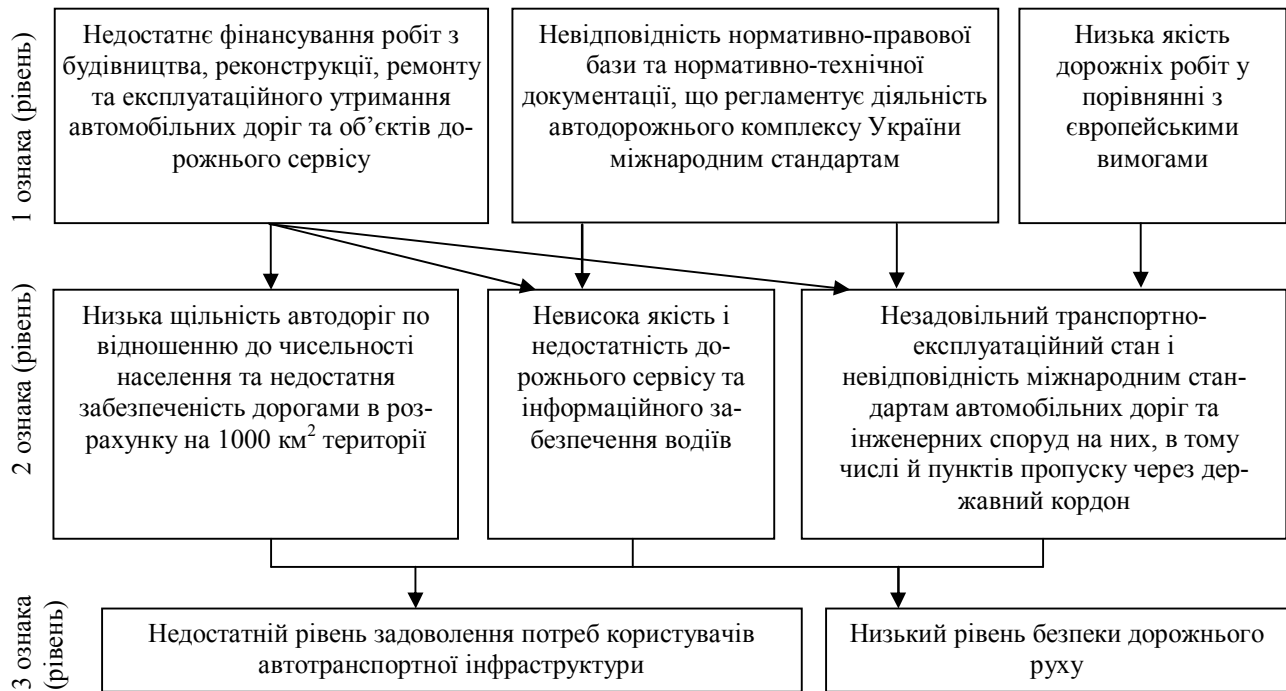

Рисунок 4 – Ієрархічний взаємозв'язок проблем розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування

Висновки. Таким чином, запропонований ієрархічний взаємозв'язок встановлених проблем розвитку мережі автомобільних доріг України загального користування, що спрямований на її інтеграцію до Європейської транспортної мережі, дозволить здійснити розробку ефективної системи заходів для їх вирішення. Це призведе до поліпшення взаємозв'язків між суб'єктами автотранспортних перевезень як всередині країни, так і на міждержавному рівні, якісного забезпечення транспортного обслуговування соціально-економічних систем і населення, підвищення якісних та кількісних показників транзитності країни, посилення її впливу на європейському ринку автомобільних перевезень й збільшення надходжень до бюджету держави від транзитного транспортування вантажів.

Література:

1. Философский энциклопедический словарь / [сост. Е.Ф. Губский]. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 575 с. – (Библиотека словарей "ИНФРА-М").
2. Концепція розвитку транспортно-дорожнього комплексу України до 2015 року і подальший період [Електронний ресурс]: Український транспортний союз (офіційний сайт). - Режим доступу:

http://www.uts.in.ua/ua/kontseptsiya_rozvytku_transportno-dorozhnogo_kompleksu_tdk_ukrayiny_do_2015_roku_i_podalshyj_period.html.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України „Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013 - 2018 роки” від 3 вересня 2012 р. № 719-р // Офіційний вісник України від 05.10.2012. - 2012. - № 73. - С. 2943.

4. Транспортна стратегія України на період до 2020 року / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 року №2174-р [Електронний ресурс]: Міністерство інфраструктури України. - Режим доступу: <http://www.mintrans.gov.ua/uk/discussion/15621.html>.

5. Транспортна політика України та її наближення до норм Європейського Союзу / [Г. Сирийчик, А. Фургальські, Ч. Клімкевич, М. Камола та інші]; за ред. Марчіна Свенціцькі. - К.: Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки, 2010. - 102 с.

6. **Галушко В.О.** Проблеми та перспективи розвитку дорожньої галузі / В.О. Галушко // Дорожня галузь. - 2011. - № 2. - С. 12-15.

7. **Кудрицька Н.В.** Транспортно-дорожній комплекс України: сучасний стан, проблеми та шляхи розвитку: [монографія] / Н.В. Кудрицька. - К.: НТУ, 2010. - 338 с.

8. **Міклова В.П.** Сучасний стан та рівень розвитку автомобільної інфраструктури України / В.П. Міклова, Я.В. Шевчук // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 32. - Ужгород: Вид-во Ужгородського національного університету, 2011. - С. 6-13.

9. **Новікова А.М.** Україна в системі міжнародних транспортних коридорів / А.М. Новікова. - К.: НІПБМ, 2003. - 494 с.

10. **Пашенко Ю.Є.** Транспортно-дорожній комплекс України в процесах міжнародної інтеграції: [моногр.] / Ю.Є. Пашенко, О.І. Никифороук; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. - Ніжин: Аспект-Поліграф, 2008. - 192 с.

11. **Пирожков С.** Проблеми реалізації транзитного потенціалу України у контексті розширення ЄС і формування ЄЕП / С. Пирожков, Д. Прейгер, І. Мальярчук // Економіка України. - 2005. - №3. - С. 4-19.

12. **Прейгер Д.К.** Реалізація потенціалу транспортної інфраструктури України в стратегії посткризового економічного розвитку / Д.К. Прейгер, О.В. Собкевич, О.Ю. Ємельянова. - К.: НІСД, 2011. - 37 с.

13. **Шевчук Я.В.** Регіональна політика розвитку автотранспортної інфраструктури в Україні / Я.В. Шевчук // Сталій розвиток економіки. - 2011. - №1. - С. 108-114.

14. **Юхновський І.Р.** Транспортний комплекс України. Автомобільні дороги: проблеми та перспективи / І.Р. Юхновський, Г.Б. Лебеда, Т.І. Попова; Міжвід. аналіг.-консультат. рада з питань розв. продукт. сил і виробн. відносин. - К.: ФАДА, ЛТА, 2004. - 177 с.

15. Протяжність і характеристика автомобільних доріг загального користування на 01.01.2013 року: [бюлетень] / [Електронний ресурс]: Державне агентство автомобільних доріг України „Укравтодор” (офіційний сайт). - Режим доступу: <http://www.ukravtodor.gov.ua/clients/ukrautodor.nsf/0/F1075DA5B62B391AC22572BB0042F76C>.

16. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ukrstat.org/>.

17. Офіційний сайт Державного агентства автомобільних доріг України (Укравтодор) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukravtodor.gov.ua/>.

18. Европейское соглашение о международных автомагистралях (СМА) от 7-10 октября 2002 года [Електронний ресурс]: Европейская экономическая комиссия Организации Объединенных Наций; Комитет по внутреннему транспорту. - Режим доступу: http://www.conventions.ru/view_base.php?id=25.

19. Офіційний сайт Управління Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sai.gov.ua/>.

20. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Державної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2007-2011 роки” від 03 серпня 2005 року № 710 // Офіційний вісник України від 26.08.2005. - 2005. - № 32. - С. 259.

Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України „Про затвердження Рекомендацій „Зasad адаптації транспортного законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 18 лютого 2006 року № 153 [Електронний ресурс]: Професійна юридична система МЕГА-НаУ». - Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1040.1342.0>.

Стаття надійшла: 25.11.2013 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Бабич Д.В.

